
Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden

Tid 15.04.2025 kl. 16:30 -

Plats Administrationens mötesrum/Hallinnon kokoushuone

Ärendena som ska behandlas

Ärende	Rubrik	Sidan
10	Sammanträdets laglighet och beslutsförhet	3
11	Val av protokolljusterare	4
12	Godkännande av arbetsordning	5
13	Till sammanträdet kallade sakkunniga och övriga	6
14	Svenskspråkigt kompetenscentrum - Aktuell överblick	7
15	Social- och patientombudets rapport för år 2024	8
16	Respons angående den svenskspråkiga servicen och serviceprocessen	11
17	Språkval i påminnelsetextmeddelanden	12
18	Aktuell överblick över skolhälsovården	13
19	Ungdomsfullmäktiges representant i nationalspråksnämnden	14
20	Det välfärds- och hälsofrämjande arbetets betydelse för social- och hälsovården	15
21	Väsentliga nämnders protokoll	17
22	Övriga ärenden / Ärenden till kännedom	18

Deltagarna

	Namn	Uppgift
Närvarande	Timonen Marlén	ordförande
	Sundström Jesper	medlem, vice ordf.
	Hagström Linda	medlem
	Hagström Mikael	medlem
	Sulkakoski Tina	medlem
	Salminen Jussi	beredare
	Hagström Oskar	sakkunnig
	Smeds Mikaela	protokollsförare
	Vitikka Lilja	representant för ungdomsfullmäktige
	Furu Anne-Mari	sakkunnig
	Vähärautio Anu	sakkunnig
	Jäväjä Nico	sakkunnig
	Kosonen Jaakko	sakkunnig
	Stoor Torbjörn	sakkunnig

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

10

Sammanträdets laglighet och beslutsförhet

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025

I sammanträdeförfarandet för nationalspråksnämnden i Mellersta Österbottens välfärdsområde följs bestämmelserna i 150 § och 158 § i förvaltningsstadgan. Kallelsen utfärdas av ordföranden eller i dennes frånvaro av vice ordföranden och där ska anges tid och plats för sammanträdet samt de frågor som ska behandlas. Efter mötets öppnande konstaterar ordföranden de närvarande och om mötet är lagligen sammankallat och beslutfört. Verksamhetsorganet är beslutfört när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Enligt 152 § i förvaltningsstadgan ska föredragningslistan läggas ut på välfärdsområdets webbplats.

Beslutsförslag

Konstateras att sammanträdet är lagenligt sammankallat och beslutfört.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

11

Val av protokolljusterare

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025

För sammanträdet väljs två protokolljusterare. Som
protokolljusterare föreslås Jesper Sundström och Mikael Hagström.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

12

Godkännande av arbetsordning

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025

Beslutsförslag

Nationalspråksnämnden besluter godkänna föredragningslistan som arbetsordning för detta sammanträde.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

13

Till sammanträdet kallade sakkunniga och övriga

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025

Följande personer deltar i sammanträdet som sakkunniga;

Anne-Mari Furu (social- och patientombud, Soite)

Torbjörn Stoor (verkställande direktör FSKC)

Nico Jäväjä (hälsovårdens integrationschef, Soite)

Anu Vähärautio (verksamhetsenhetschef, Rådgivnings- skol- och
studerandehälsovård, Soite)

Jaakko Kosonen (ansvarsområdesdirektör för mentalvårdstjänster
och service vid beroenden för barn och ungdomar, öppenvård)

Beslutsförslag

Nationalspråksnämnden beslutat godkänna till sammanträdet
kallade sakkunniga.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

14

Svenskspråkigt kompetenscentrum - Aktuell överblick

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
2374/00.02.01/2024

Beredningen

FSKC:s verkställande direktör Torbjörn Stoor

Nationalspråksnämnden besöks idag 15.4.2025 av det finlandssvenska kompetenscentret FSKC:s verkställande direktör Torbjörn Stoor, som ger en aktuell överblick av FSKC:s verksamhet.

Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området FSKC sammanför praktik, forskning och undervisning på svenska mellan välfärdsområdena, kommunerna och organisationer till utvecklingsarbete som bygger på forskning och den bästa möjliga kunskapen. Verksamheten är lagstadgad (Lag om kompetenscentrumverksamhet inom det sociala området 1230/2001), och det finns totalt elva kompetenscenter för det sociala området.

Kompetenscentret fungerar i Svenskfinland, dvs. i de tvåspråkiga välfärdsområdena och kommunerna, med kontor i Helsingfors i SOSTE:s utrymmen. Huvudmålgruppen för verksamheten är yrkespersoner inom det sociala området, och kompetenscentret bedriver egen utvecklingsverksamhet och deltar i andras utvecklingsprojekt. Kompetenscentret bedriver även egen forskning och stöder annan forskning inom det sociala området inom HPRC (Helsinki Practice Research Centre), och är ett aktiebolag som ägs av välfärdsområdena, kommunerna, universiteten, högskolorna och organisationerna i Svenskfinland. Staten finansierar en del av verksamheten med ett direkt statsstöd. FSKC har funnits i branschen i 20 år och vill göra arbetet inom det sociala området ännu bättre.

En av ledanöterna i FSKC:s kompetenscenters styrelse 2024 – 2026 är Marlén Timonen, ordförande i nationalspråksnämnden i Mellersta Österbottens välfärdsområde Soite.

Förslag till beslut

Nationalspråksnämnden beslutar att anteckna för kännedom den aktuella överblicken som getts av Torbjörn Stoor, verkställande direktör för det svenskspråkiga kompetenscentret.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

15

Social- och patientombudets rapport för år 2024

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1149/00.02.01/2025

Beredningen

social- och patientombudsman Anne-Mari Furu och delaktighets- och kundrelationschef Jussi Salminen

Patientombudets uppgifter är att ge patienter råd i frågor som gäller tillämpningen av patientlagen, assistera patienten i utarbetandet av en anmärkning eller ett klagomål, informera om patientens rättighet och även i övrigt verka för att främja och förverkliga patienters rättigheter.

Antalet förstakontakter till patientombuden var år 2024 sammanlagt 494. År 2023 var motsvarande antal 642, 2022 (617), 2021 (545) och år 2020 (526). Trenden med ökat antal kontakter från 2020 till 2023 vände exceptionellt mycket åt andra hållet år 2024. Det är dock ingen stor skillnad mellan antalet kontakter 2020 och antalet kontakter 2024 (32).

Antalet gånger någon kontaktade patientombudet för första gången var år 2024 alltså sammanlagt 494. Sett till serviceområde kom liksom tidigare år flest kontakter från ansvarsområdet för somatik, totalt 153 kontakter. På andra plats i fråga om antalet kontakter som inkom år 2024 ligger mentalvårdstjänster och service vid missbruk. På tredje plats i fråga om antal kontakter ligger kontakter relaterade till en annan serviceproducentens tjänst, till exempel en privat tjänsteleverantör i området. Kontakterna i denna kategori har inte ökat under år 2024, även om all patientombudsverksamhet hos de privata serviceproducenterna inom välfärdsområdet har hört till välfärdsområdet Soites social- och patientombud.

År 2024 förekom det flest förstagångskontakter relaterade till genomförandet av vården. Frågor relaterade till patientskadeförsäkringen var den näst vanligaste anledningen till att man kontaktade patientombudet. Kontakter som gällde genomförandet av vården gällde pågående vårdprocesser eller en upplevd dålig vårderfarenhet/dåligt bemötande som patienten ville få utredd eller ge respons på. Som metoder för patienters rättsskydd fungerar i huvudsak anmärkningar och klagomål. Ofta hoppas den som gör anmärkningen att olägenheterna eller problemen kan förhindras i framtiden. Man hoppas att eventuella misstag ska erkännas och ofta hoppas man också på information om vad som

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

har hänt. Patienterna förväntar sig och har rätt att få välmotiverade svar av hög kvalitet på sina anmärkningar. Det har inkommit respons om att inte alla frågor har besvarats i anmärkningssvaret eller att de inte har besvarats tillräckligt utförligt. I framtiden är det viktigt att gemensamt stärka patienters förtroende för att deras kontakter, respons och anmärkningar har faktiska effekter på välfärdsområdets verksamhetsförfaranden.

Socialombudets uppgift är att ge råd och handleda kunder i frågor som rör tillämpningen av klientlagen. Utöver rådgivning betonas i socialarbetet behovet av att lyssna på klienten. Många som kontakter oss har upplevelsen att de har fått ett osakligt bemötande eller att deras synpunkt inte har beaktats tillräckligt vid beslut om tjänster. Socialombudets främsta påverkans- och verksamhetsmetoder är anmärknings- och klagomålsrådgivning och andra rättsskyddsråd (rättelseyrkande och överklagande).

År 2024 kontaktades socialombudet i Mellersta Österbotten välfärdsområde Soite sammanlagt 79 gånger. Antalet kontakter har börjat minska lite jämfört med föregående år. Antalet kontakter till socialombudet har tidigare legat ganska stabilt kring 90 stycken. Sett till uppgiftsområde inkom flest kontakter till socialombudet i frågor som gäller tjänster för äldre. Det näst största antalet kontakter inkom angående barnskyddet och familjestödtjänster. Tredje flest kontakter inkom angående frågor som gäller mentalvårdstjänster och service vid missbruk i enlighet med socialvårdslagen. I frågor som gäller småbarnspedagogiken inkom det totalt tre kontakter. År 2023 förekom inga kontakter i frågor som gäller småbarnspedagogikens tjänster.

För det mesta var anledningen till kontakterna missnöje relaterat till genomförandet av tjänsten och förfaranden, en förfrågan rörande ett allmänt behov av information eller behov av information som gäller betalnings- och ersättningsärenden. Det inkom relativt få kontakter relaterade till socialvårdens beslut/avtal, bemötande och dataskydd/handlingar under 2024.

Från och med 1.1.2024 har patient- och socialombudets verksamhet organiserats som en heltigenom offentlig tjänst. Målet med lagreformen är att förenhetliga patient- och socialombudens verksamhet genom att koncentrera den till välfärdsområdena. Lagreformen har förändrat välfärdsområdenas skyldigheter i patientombudsverksamheten. Efter 1.1.2024 har det inte längre varit möjligt att utföra social- och patientombudets uppgifter utöver kund- och patientarbete inom social- och hälsovården. I Mellersta Österbottens välfärdsområde har inga resurser tillförts för social- och patientombudsverksamheten. Verksamhetsfältet är ganska stort och

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

sårbart då det sköts av endast en person och
reservpersonalresursen tar slut.

Social- och patientombudet deltar i mån av möjlighet i utbildning inom området för att upprätthålla sin kunskap på tidsenlig nivå. Ombudet har varit med i välfärdsområdets dataskydds- och datasäkerhetsarbetsgrupp, styrgruppen för kvalitet och kund-/patientsäkerhet samt den regionala delegationen för utkomststöd. Under år 2024 har ombudets samarbete med välfärdsområdets personal och andra samarbetsparter gått bra.

Välfärdsområdesstyrelsen har behandlat social- och patientombudets rapport på sitt möte 7.4.2025 och har beslutat sända den för kännedom till nationalspråksnämnden.

Bilaga	Social- och patientombudets rapport för år 2024, svenskspråkig översättning
--------	---

Förslag till beslut	Nationalspråksnämnden beslutar anteckna för kännedom social- och patientombudets rapport för år 2024,
---------------------	---

Beslut
Oheisaineisto

Rubrik
sve - Sosiaali- ja potilasasiavastaavaselvitys 2024_swe
Välfärdsområdesstyrelsen - Pöytäkirjanote §93

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

16

Respons angående den svenskspråkiga servicen och serviceprocessen

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1498/00.02.06/2023

Beredning

Jaakko Kosonen, ansvarsområdesdirektör för mentalvårdstjänster och service vid beroenden för barn och ungdomar, öppenvård

Följande respons har inkommit till nationalspråksnämnden under våren:

Personen som tagit kontakt är en förälder vars barn har varit inlagt på ungdomspsykiatriska en period. Föräldern konstaterar att det på avdelningen finns en underbar personal, men tyvärr väldigt få svenskspråkiga skötare, man har stött på två stycken där. Föräldern skriver vidare att psykolog samt läkare är båda finskspråkiga, avdelningens läkare försöker ibland prata lite svenska, men bara några få meningar. Nu är fortsatt vård planerad till Soites ätstörningsklinik Verso, där det inte finns någon svenskspråkig personal, gruppterapi och all övrig vård är på finska. På poliklinikavdelningen på Verso finns enligt föräldrarnas meddelande inte heller någon svenskspråkig personal, men hjälp finns att få på Fredrikakliniken i Jakobstad. Där är personalen svenskspråkig och där får man vård på svenska, men problemet är Soites personal sätter sig emot detta. Läkaren har förespråkat Verso, men skulle fråga överläkaren på psykiatri ifall det finns en chans för klienten att få vård i Jakobstad. Läkaren sa ändå till föräldern att läkaren inte tror klienten kan få vård på svenska. Föräldern frågar nu om det ska vara så, att då man mår som sämst så ska man dessutom försöka klara av att prata ett språk man inte kan helt? När man ska kunna prata om känsliga och jobbiga saker så måste man kunna få uttrycka sig på sitt modersmål. Föräldern skriver att om inte klienten får vård i Jakobstad, så borde Verso nog se om sin personal och anställa en svenskspråkig person.

Jaakko Kosonen, ansvarsområdesdirektör för mentalvårdstjänster och service vid beroenden för barn och ungdomar, öppenvård, besöker nationalspråksnämnden idag 15.4.2025 för att diskutera frågan.

Beslutsförslag

Nationalspråksnämnden beslutar att diskutera saken, ger vägkost till Jaakko Kosonen och betonar att det är viktigt att kunder och patienter får service på sitt eget språk.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

17

Språkval i påminnelsetextmeddelanden

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1690/07.02.01/2025

Beredningen

Integrationschef Nico Jäväjä och verksamhetens enhetschef Anu Vähärautio

Via Roidu har det kommit respons relaterad till språket i påminnelser om läkartider och dylikt som skickas per textmeddelande. Integrationschef Nico Jäväjä har lovat att komma till nationalspråksnämndens möte och redogöra för ärendet.

Med VAKE-finansiering vore det möjligt att att prova att utvidga textmeddelandetjänsten till rådgivningarna. VAKE-finansiering skulle möjliggöra till och med tvåvägskommunikation med textmeddelanderespons, varvid man ännu bättre kunde få klarhet i varför responsen på den finsk- och svenskspråkiga serviceprocessen har varit så olika vid rådgivningarna.

Förslag till beslut

Nationalspråksnämnden beslutar diskutera ärendet, ger integrationschef Nico Jäväjä vägkost för hur tjänsten kunde utvecklas och antecknar informationen för kännedom. Nationalspråksnämnden rekommenderar därtill att insamlingen av textmeddelanderespons utvidgas och att man till och med skulle prova tvåvägs-textmeddelanderespons.

Beslut Liitteet

Nummer	Rubrik
1	ROIDU-RESPONS_2912_001

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

18

Aktuell överblick över skolhälsovården

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1673/00.02.06/2025

Beredningen	Integrationschef Nico Jäväjä och verksamhetens enhetschef Anu Vähärautio
	Nico Jäväjä och Anu Vähärautio ger en aktuell överblick över skolhälsovården.
Förslag till beslut	Nationalspråksnämnden beslutar att anteckna informationen för kännedom.
Beslut	

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

19

Ungdomsfullmäktiges representant i nationalspråksnämnden

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1066/00.02.12/2025

Beredningen

Delaktighets- och kundrelationschef Jussi Salminen

Ungdomsfullmäktige har en representant i välfärdsområdets nationalspråksnämnd. Karleby ungdomstjänster har 25.2.2025 meddelat att Karlebys ungdomsfullmäktiges representanter i välfärdsområdets ungdomsfullmäktige är Pinja Haka (ersättare Juulia Lahtinen), Lilja Vitikka (ersättare Silja Kultalahti) och Emmi Anttila (ersättare Helga Korpela).

Av Karleby ungdomsfullmäktiges representanter är Lilja Vitikka tvåspråkig.

Ungdomsfullmäktige har 1.4.2025 beslutat;

- 1) anteckna för kännedom representanterna för Karleby ungdomsfullmäktige och deras ersättare i Mellersta Österbottens välfärdsområde Soites ungdomsfullmäktige
- 2) välja Lilja Vitikka till representant i nationalspråksnämnden.

Förslag till beslut

Nationalspråksnämnden beslutar hälsa Lilja Vitikka varmt välkommen till nationalspråksnämnden.

Beslut Liitteet

Nummer	Rubrik
2	Ungdomsfullmäktige - Pöytäkirjanote §18

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

20

Det välfärds- och hälsofrämjande arbetets betydelse för social- och hälsovården

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1675/00.02.06/2025

Beredningen

Delaktighets- och kundrelationschef Jussi Salminen

Östra Nylands välfärdsområde har under våren 2025 publicerat ett informationsmeddelande med titeln *Välfärdsområdena främjar hälsa och välfärd – verksamheten medför betydande besparingar*, som återges nedan:

Välfärds- och hälsofrämjande arbete kan, utöver den mänskliga nyttan, också leda till betydande besparingar. I en nyligen genomförd doktorsavhandling konstaterades att motionsrådgivning för personer med typ 2-diabetes minskade antalet läkarbesök med 11 procent och antalet besök hos sjuksköterskan med 25 procent. Livsstilsprogrammet Finger för äldre har visat sig minska risken för minnessjukdomar med en tredjedel. Den omfattande användningen av mini-interventioner för alkoholkonsumtion har beräknats minska sjukvårdskostnaderna med mer än 6 miljoner euro. Målet med social- och hälsovårdsreformen är att flytta tyngdpunkten från tung service till det förebyggande arbetet och att stärka tjänsterna på primär nivå. I och med reformen blev välfärdsområdenas lagstadgade uppgift, utöver social- och hälsovårdstjänsterna, även att främja hälsa och välfärd. Arbetet utförs i samarbete med kommunerna, organisationer och andra aktörer. Syftet med Hyte-arbetet är att minska hälsoskillnaderna och främja befolkningens välfärd redan innan social- och hälsovårdstjänster behövs.

Främjandet av hälsa och välfärd har ett omfattande verksamhetsfält och innefattar olika ålders- och befolkningsgrupper från vaggan och framåt. Hyte-arbetet främjar bland annat arbets- och studieförmågan, det psykiska välbefinnandet och hälsosamma levnadsvanor. Som en del av främjandet av hälsa och välfärd förebygger man sjukdomar, olycksfall, överkonsumtion av rusmedel samt ensamhet och marginalisering. En central del av arbetet är också att i samarbete med flera aktörer trygga säkerheten i vardagen. Ett välfungerande samarbete med social- och hälsovårdstjänsterna samt kommunerna och organisationer i regionen är en nyckelfaktor för att Hyte-arbetet ska lyckas.

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

Vad kan man uppnå med förebyggande arbete? Till exempel har det visats att livsstilshandledning främjar bland annat mentalt välbefinnande, förebygger typ 2-diabetes och hjärtsjukdomar samt minskar behovet av och kostnaderna för social- och hälsovårdstjänster. Genom åtgärder som syftar till att minska alkoholkonsumtionen kan man i sin tur förebygga dödsfall, behovet av hälso- och sjukvårdstjänster och sjukfrånvaro. Hyte har en enorm sparpotential. Till exempel när det gäller frågan om att människor rör sig för lite talar man om årliga kostnader på över tre miljarder euro, och en enda marginaliserad ung person kostar enligt uppskattningar över en miljon euro.

”Arbetet med att främja hälsa och välfärd är mycket viktigt, inte bara för att vi ska kunna främja befolkningens välfärd, utan också för att vi ska agera på ett sätt som har en inverkan, som sker i rätt tid och som är kostnadseffektivt. Långsiktigt förebyggande arbete är ett sätt att dämpa ökningen av servicebehovet nu och i framtiden. Effektiva förebyggande åtgärder betalar sig både ur ett mänskligt och ett ekonomiskt perspektiv.

Förslag till beslut

Nationalspråksnämnden beslutar diskutera ärendet och anteckna informationen för kännedom.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

21

Väsentliga nämnders protokoll

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025
1467/00.02.06/2024

Beredningen

Delaktighets- och kundrelationschef Jussi Salminen

Väsentliga protokoll från Soites verksamhetsorgan har bifogats för kännedom (se länken nedan).

https://kpshep-hva.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames

Förslag till beslut

Nämnden antecknar informationen för kännedom.

Beslut

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

22

Övriga ärenden / Ärenden till kännedom

Mellersta Österbottens nationalspråksnämnden 15.04.2025

Beslutsförslag

Nationalspråksnämnden antecknar till kännedom följande ärenden:

1

Efter nationalspråksnämndens behandling av den nya skyltplanen 11.2.2025 skickades å nationalspråksnämndens vägnar följande utlåtande till teknisk direktör Pekka Nevanperä:

Lautakunta piti kylttisuunnitelman päivittämistä erittäin hyvänä ja jopa aivan välttämättömänä asiana, ja hyväksyi suunnitelman periaatteet sekä kiitetään nopeasta reagoinnista lautakunnan pyyntöihin.

Lautakunta kiinnitti huomiota kylttien käännökseen ja piti tarkoituksenmukaisena loogisuutta käännösten suhteen. Lautakunnan kokouksessa 11.2.2025 todettiin esimerkiksi, että jos puhutaan kerroksesta (våningen) niin on johdonmukaista, ettei sitten yhtäkkiä puhuta rapuista (trappa), vaan jatketaan samalla linjalla (esim. tässä kerroksessa, kerroksessa ylempänä, jne.).

Lautakunta toivoo mahdollisuutta kommentoida pikaisella aikataululla sähköpostin välityksellä suoritettuja käännöksiä, jotta ne ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaisia. Uuden sosiaali- ja terveyskeskuksen kyltitys on alkamassa ja lautakunta haluaa pysyä koko ajan mukana prosessissa.

Ystävällisin terveisin, Marlén Timonen (kansalliskielilautakunnan puheenjohtaja)

Mikaela Smeds (kansalliskielilautakunnan sihteeri)

2. Resultat från Folktingets enkät om nationalspråksnämndernas verksamhet (bilaga)

Beslut

Liitteet

Mellersta Österbottens
nationalspråksnämnden

15.04.2025

Nummer	Rubrik
3	Icke-offentlig handling